

een bundel *Dutch and Flemish Plays* (dat is de titel die op de rug te lezen staat; volgens het omslag heet het boek *Dutch Plays*). Daarin werd vertaald werk van o.a. Karst Woudstra, Arne Sierens en Judith Herzberg opgenomen.

Beide instellingen gaven samen bovendien de brochure *Springtime: Theatre for Children and Young People in Flanders and the Netherlands* uit. 'Springtime', want 20 jaar na de eerste aarzelende en wankelende pasjes is het Nederlandstalige kinder- en jeugdtheater opengebloeid en uitgegroeid tot een 'volwassen' kunstvorm. De samenstellers willen door middel van een aantal interviews met theatermakers en bijdragen over o.a. 'Puppetry and Object Theatre' en 'Children's Dance' de nieuwsgierigheid in het buitenland aanwakkeren. Enthousiasme voor kinder- en jeugd-theater uit de Lage Landen is er blijkbaar reeds bij buitenlandse vakgenoten. In *Springtime* schrijft Brian Joyce, die 'Director of the Philadelphia International Festival for Children' is: 'I have seen many, many performances in Flanders and the Netherlands, (even once flying in from the USA to see one performance and then flying home!) and I have yet to walk away from one unchanged personally and professionally.'

Dutch and Flemish Plays (selected by Della Couling).

London: Nick Hern Books Ltd., 1997.

Vlaams Theater Instituut, Saintelettesquare 19, B-1000 Brussel (fax: +32 (0)2 203 02 05)

Theater Instituut Nederland, Herengracht 168, NL-1016 BP Amsterdam (fax: +31 (0)20 551 33 03)

•

Van 17 tot 20 mei 1995 vond in Olomouc (Tsjechië) het driejaarlijkse colloquium van docenten Nederlands in Midden- en Oost-Europa plaats. Deze neerlandici richtten bij die gelegenheid hun vereniging COMENIUS op. *Didactiek van de Nederlandse Taal en Cultuur in Midden-en Oost-Europa*, het negende deel in de reeks *Germanica Olomucensia*, bevat de lezingen die tijdens deze bijeenkomst werden gehouden, én een aantal lezingen van docenten die om een of andere reden van deelname moesten afzien. De teksten zijn gegroepeerd rond vier thema's: 'literatuurwetenschap', 'taalwetenschap contrastief aangepakt', 'leermiddelen-evaluatie van het geleerde' en 'het vak Nederlands in volle ontwikkeling'. In deze laatste categorie vertelt Bonny Wassing over zijn wederwaardigheden en toekomstperspectieven als neerlandicus in Boekarest. Het is een verhaal over gebrekkige didactische hulpmiddelen, onverwarmde leslokalen, corrupte amanuenses enz. En toch, zo schrijft Wassing, 'bloeit het lectoraat Nederlands tegen de klippen op'. Het aanbod van studenten Nederlands in Roemenië is op dit moment zelfs groter dan de vraag.

Didactiek van de Nederlandse Taal en Cultuur in Midden- en Oost-Europa. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Germanica IX* (red. Leopold R.G. Declodet, Wilken W.K.H. Engelbrecht), Olomouc, 1997 (adres: Katedra germanistiky FF UP, Sekce nederlandistiky, Krizkovského 10, CZ-77180 Olomouc)

Filip Matthijs

50 jaar 'Komitee voor Frans-Vlaanderen'

Het *Komitee voor Frans-Vlaanderen* (KFV) bestaat 50 jaar en gaf een jubileumboek uit dat werd voorgesteld op de vijftigste Frans-Vlaamse Cultuurdag te Waregem op 28 september 1997 in aanwezigheid van de Vlaamse minister-president Luc van den Brande.

Het is niet zozeer een historische studie als wel een getuigenis, bestemd voor de eigen kring, die belangrijk materiaal bevat voor een nog te schrijven geschiedenis. Het Komitee groeide uit de informele werkgroep die vanaf 1947 de Frans-Vlaamse Cultuurdagen voorbereidde en heette trouwens lang *Komitee van de Frans- Vlaamse Cultuurdag*. Het werd pas een vereniging zonder winstgevend doel (VZW) in 1979.

Het grootste deel van het boek bestaat uit een overzichtsartikel van Luc Verbeke (° 1924), die samen met de schrijver André Demedts (1906-1992) aan de basis lag van het KfV en er tot vandaag onafgebroken algemeen-secretaris en stuwende kracht van is.

Verder bevat het boek vele foto's, enkele archiefdocumenten, portretten van de opeenvolgende voorzitters (André Demedts, Leo Vanackere, Daniël Merlevede en Cyriel Moeyaert) en van de algemeen-secretaris (Luc Verbeke), een bloemlezing uit 25 jaargangen van de nieuwsbrief (*KfV-Mededelingen*), een bibliografie van alle daarin gepubliceerde bijdragen én een selectieve bibliografie van recente werken over Frans-Vlaanderen (sinds 1982). Een personen- en zakenregister sluit de publicatie af.

Het ontstaan van een Komitee voor Frans-Vlaanderen was in de naoorlogse jaren niet

vanzelfsprekend. De Vlaamse Beweging was geschonden uit de oorlog gekomen, ook in Frankrijk. Het *Vlaams Verbond van Frankrijk* (1923-1944) had zich onder leiding van Jean-Marie Gantois (1904-1968) gecompromitteerd met de bezetter en werd na de oorlog ontbonden. Gantois zelf kwam in de gevangenis terecht. De Vlaamse Beweging in Frankrijk leek voorgoed monddood gemaakt.

In dat moeilijke klimaat werd de eerste 'Frans-Vlaamse begroetingsdag' in Waregem georganiseerd op 25 juli 1948 door de letterkundige afdeling van het Waregemse Kunstverbond, in samenwerking met het plaatselijke Davidsfonds. Vital Celen (1887-1956) sprak er in het Nederlands over de Frans-Vlaamse literatuur van het interbellum en Pierre Berteloot in het Frans over de actuele Franse roman. André Demedts leidde de bijeenkomst. Hij zou met zijn wijsheid en pragmatisme vele jaren de mentor blijven van het Komitee. Demedts beklemtoonde vanaf het begin dat het om een *culturele* samenwerking ging met Frans-Vlaanderen en dat er geen politiek annexionisme aan de basis lag. Het waren uiteindelijk de Frans-Vlamingen zelf die het zouden moeten doen: 'Geen Vlaming mag ooit zelfs maar het vermoeden wekken dat het erom te doen zou zijn Frans-Vlaanderen aan te hechten. De Frans-Vlamingen moeten in hun land onverdachte Franse staatsburgers kunnen blijven.' (*De Vlaamse Linie*, 16-11-1948).

Een van de eerste plannen van het Komitee was het oprichten van een tijdschrift voor en door Frans-Vlamingen. Het zou er uiteindelijk komen onder de titel *Notre Flandre* (1952-1968). Het tijdschrift kwam geleidelijk in handen van de opnieuw actief geworden Jean-Marie Gantois. De militante Frans-Vlaamse priester bleef zijn reserves behouden tegenover het Komitee, dat hij te braaf vond. Hij volgde zijn eigen agenda die aansloot bij het vooroorlogse Vlaams-nationalisme. Het tijdschrift *Notre Flandre* zou overigens verdwijnen na de dood van Gantois in 1968.

Intussen suggereerde André Demedts op een vergadering van het Komitee op 29 december 1956 bij hem thuis de negentienjarige Jozef Deleu een tijdschrift op te richten voor jongeren langs weerszijden van de grens. Deleu ging op dit voorstel in en richtte in 1957 het tijdschrift *Ons Erfdeel-Notre Patrimoine* op waarvan het eerste nummer uitkwam in augustus van dat jaar.

Luc Verbeke (° 1924) - Foto David Samyn.

Het blad verscheen gedurende drie jaren onder een tweetalige titel, maar zou al snel zijn aandachtsveld verruimen, de samenwerking tussen *alle* Nederlandssprekenden bevorderen en een eigen weg inslaan.

Wie de activiteiten van het KfV overschouwt, kan gerust beweren dat het Komitee sinds de oprichting de katalysator is geweest van talloze initiatieven in en voor Frans-Vlaanderen. Vele verenigingen werden opgericht en verschillende kwamen tot stand in het verlengde van de activiteiten van het Komitee.

In 1973 zagen de *KfV-Mededelingen* het licht, voortaan het orgaan van het Komitee dat informatie geeft over alle activiteiten voor en in Frans-Vlaanderen. Wie inlichtingen wil over de werkzaamheden van het KfV in de periode tussen 1957 en 1972 is aangewezen op de eerste vijftien jaargangen van *Ons Erfdeel* (cfr. Bibliografie *Ons Erfdeel*, 1957-1977, p. 388).

Naast het wekken van belangstelling voor Frans-Vlaanderen door het organiseren van cultuurdagen (behalve in Waregem ook in het Frans-Vlaamse Belle en Ekelsbeke, en in het Nederlandse Hulst, Breda en Rotterdam) levert het KfV een grote bijdrage tot het behoud en de bevordering van het Nederlands in Frans-Vlaanderen. Het Nederlands blijft er hoe dan ook de taal van de naaste buur én een belangrijke economische partner. Sinds 1958 organiseert het Komitee gratis vrije taalcursussen.

Door het organiseren van taalprijsvragen en excursies naar Vlaanderen timmerde het Komitee aan de weg. Een late bekroning voor dit noeste, volgehouden werk kwam in 1996, toen Luc van den Brande Frans-Vlaamse deelnemers aan de 31ste Nederlandse taalprijsvraag in Mechelen ontving.

Momenteel worden er onder auspiciën van het Komitee 38 vrije cursussen aangeboden in Frans-Vlaanderen, onder leiding van 24 leraren voor ongeveer 500 belangstellenden (p.98). (Op p. 77 lees ik echter over 39 cursussen, 23 leraren en 500 à 700 geïnteresseerden, en op p. 93 tel ik 26 namen van leraren!?)

Hoe het ook zij, de bescheiden consolidering van het Nederlands in het officiële lesrooster van de Franse scholen en de verstevigde omkadering ervan door het CAPES (de officiële onderwijsbevoegdheid) is zeker mede te danken aan de grote inspanningen van het Komitee.

Aan het einde van zijn getuigenis geeft Luc Verbeke een beeld van een halve eeuw grensoverschrijdend en stimulerend werk van het KfV, gebouwd op belangeloze inzet en met beperkte middelen. En hij besluit: 'Dat alles is niet tevergeefs geweest. Belangstelling van officiële zijde werd daardoor gewekt. Het KfV kan dus wel overbodig worden als de officiële initiatieven, in samenwerking met een groep bewuste, actieve Frans-Vlamingen, zorgen voor de continuïteit maar dan in de geest van André Demedts en de stichters van het KfV. Die hebben zich niet afgekeerd van het streven naar grootschaligheid in Europese context, maar zij hebben zich ook niet afgekeerd van die andere beweging: de trouw aan de eigen identiteit, de familiale en volksnationale verbondenheid, de gehechtheid aan eigen taal en cultuur, de kleinschalige gemeenschap of de ruimere regio. Het "Vlaming zijn om Europeeër te worden" (August Vermeylen) was ook hier inspirerend.'

Luc Devoldere

D. VERBEKE (eindredactie), *Een halve eeuw werking voor en in Frans-Vlaanderen. Komitee voor Frans-Vlaanderen. Jubileumboek 1947-1997*, Waregem, 1997, 340 p. (Het boek is te verkrijgen op volgend adres: Platanendreef 46, B-8790 Waregem)